

Súd: Okresný súd Trnava
Spisová značka: 39C/31/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2120204667
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivana Hauerlandová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:OSTT:2022:2120204667.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Trnava sudkyňou JUDr. Ivanou Hauerlandovou, PhD. v spore žalobcu: W. O., D.. XX.XX.XXXX, Z.D. XX, H., zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Eva Koleničová, s.r.o., so sídlom Dolné Dubové 249, proti žalovaným 1/. H. A., D.. XX.XX.XXXX, Z. XXXX/X, H. V. X/ S. A.Á., D.. XX.XX.XXXX, Z. XXXX/X, H. obaja zastúpení: JUDr. Michal Antal, PhD., advokát, so sídlom Hlavná 13, Trnava, o zaplatenie 4 000,- eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Žalovaný v 1. rade a žalovaný v 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 4.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaný v 1. rade a žalovaný v 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 30.06.2020 domáhal zaplatenia sumy vo výške 4000,- eur a trov konania. Žalobu odôvodnil tým, že dňa 06.12.2017 požičal žalovaným 4 000,- eur a oni mu sľúbili, že mu vrátia 6 000,- eur. Túto sumu navrhli žalovaní dobrovoľne za to, že mu poskytol 4 000,- eur, vrátia mu 6 000,- eur. Žalobca k žalobe pripojil tieto listiny: predžalobná výzva, zmluva o pôžičke zo dňa 06.12.2017, uznesenie OR PZ v Trnave zo dňa 29.05.2020 zo dňa 29.05.2020, zápisnica o trestnom oznámení zo dňa 05.05.2020.

2. Žalovaní sa k žalobe v odpore vyjadrili tak, že predmetná zmluva o pôžičke uzatvorená dňa 6.12.2017 je neplatným právnym úkonom a to v zmysle ust. § 39 ako i § 39a Občianskeho zákonníka. Sám žalobca totiž pri podaní trestného oznámenia uviedol, že pri uzatváraní zmluvy vedel, že sú vo finančnej tiesni, túto evidentne využil a dohodol 50 %tný úrok za 9 dňové požičanie peňazí. Ak by sa tento úrok prepočítal na ročný úrok, tento by predstavoval viac ako 2000 % ročne z požičanej istiny. Išlo o absolútne neplatný právny úkon. Nepopreli prijatie požičanie sumy vo výške 4.000,- €, nárok žalobcu je premlčaný a vzniesli námietku premlčania. Z dôvodu, že zmluva o pôžičke je absolútne neplatný právny úkon, prevzatie finančných prostriedkov z našej strany predstavovalo bezdôvodné obohatenie - plnenie z neplatného právneho úkonu v zmysle § 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z tohto dôvodu sa nárok žalobcu nepremlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote podľa § 101 Občianskeho zákonníka ale v dvojročnej subjektívnej premlčacej lehote podľa § 107 ods. 1. Z uvedeného dôvodu bol nárok žalobcu premlčaný už koncom roku 2019.

3. Žalobca v replike uviedol, že s odporom žalovaného nesúhlasí, platnosť alebo neplatnosť úroku nemá vplyv na celkovú platnosť zmluvy o pôžičke, pričom sa domáha iba zaplatenia istiny a nie úroku. Namietol premlčanie, splatnosť bola dohodnutá na 15.12.2017, žaloba bola podaná 10.06.2020 v 3-ročnej premlčacej dobe. Žalovaný nepreukázal, že by z pôžičky vrátil akúkoľvek sumu. Žalovaný 1/ s

dcérou R. zmluvu napísali, nepožadoval výšku úrokov a ani čas splatenia. Veľmi ho prosili o pôžičku, že dom S. N. predajú a peniaze vrátia do 15.12.2017, peniaze požičal a žalovaný 1/ ho namiesto vrátenia obvinil, že ho vydierali. Predložil dokument z polície, že žalovaný 2/ určite vráti 4 000,- eur, dlhu sa nevyhýba a určite ho splatí do konca februára 2021. Toto prehlásil pred vyšetrovateľom.

4. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 20.03.2022 doplnil, že argumentácia Žalovaných v Odpore je čisto účelová, aby sa tak vyhli splateniu svojho záväzku. Sami Žalovaní v Odpore uvádzajú, že nepopierajú prijatie požičanej sumy vo výške 4.000,- EUR, avšak tvrdia, že je nárok Žalobcu premlčaný. Pôžička v zmysle Zmluvy o pôžičke bola splatná dňa 15.12.2017 a Žalobca podal návrh dňa 10.06.2020. Keďže sú si Žalovaní vedomí, že návrh bol podaný v rámci všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby, snažia sa preukázať, že je Zmluva o pôžičke neplatná a prijatie sumy vo výške 4.000,- EUR bezdôvodným obohatením, ktoré sa premlčuje v 2-ročnej subjektívnej premlčacej lehote. Neboli splnené predpoklady ustanovené § 39 a ani § 39a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, keďže Žalobca požičal Žalovaným peňažné prostriedky s dobrým úmyslom a v žiadnom prípade nezneužil ich tieseň. Náležitosti Zmluvy o pôžičke boli navrhnuté zo strany Žalovaných a ak oni vedeli, že nebudú schopní svoje záväzky splniť, práve oni sa dopustili spáchania trestného činu podvodu, keď uviedli Žalobcu do omylu v otázke týkajúcej sa ich schopnosti a ochoty vrátiť požičané peňažné prostriedky. Dokonca ešte v roku 2020 v trestnom konaní vedenom Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Trnave, odborom kriminálnej polície (ČVS: ORP-617/2-VYS-TT-2020 Ko) Žalovaný 1 uviedol: „V tom čase boli manželia O. pozrieť na uvedený dom, a tak sa dohodli, nakoľko mal O. peniaze, že mu požičia sumu 4.000 € a on mu za to vráti 6.000 €. Bolo to výhodné pre oboch. Spísali spolu zmluvu o pôžičke, ktorú overili u notára JUDr. O. B. dňa 06.12.2017 pod poradovým číslom O 954035/2017. Nespomína si, na akom termíne splatenia sa dohodli, ale je pravdou, že mu dlh nesplatil ani sčasti, lebo musel „investovať“ inde. Splateniu dlhu sa nebráni aj dva týždne pred týmto výsluchom Dušanovi hovoril, že musí čakať.“ „Svojmu záväzku O. splatiť dlh sa nevyhýba, do konca februára roku 2021 mu dlh isto zaplatí, aj s úrokom, aj keď mu dva týždne dozadu hovoril, že by mu stačilo aj pôvodne požičaných 4.000 €.“ Je teda zrejmé, že ešte v roku 2020 Žalovaní nepopierali svoj záväzok a ani nespochybovali platnosť Zmluvy o pôžičke, čo tiež preukazuje účelovosť argumentov uvedených v Odpore. Navyše, Žalovaní údajne zneužitie ich finančnej tiesne žiadnym relevantným spôsobom nepreukázali. Ďalej uvádzame, že aj v prípade neplatnosti dohody o úrokoch vzhľadom na ich výšku, je potrebné vychádzať zo znenia ustanovenia § 41 Občianskeho zákonníka. Odborná literatúra jednoznačne uvádza, že ustanovenie § 41 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje tak na prípad absolútnej, ako aj relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Limitujúcim faktorom aplikácie tohto ustanovenia je to, či napadnutý právny úkon možno reálne rozdeliť na platnú a neplatnú časť. V tomto prípade je bez pochyb možné rozdeliť Zmluvu o pôžičke na časť o poskytnutí peňažných prostriedkov (t.j. platnú časť) a dohodu o výške úrokov (t.j. prípadnú neplatnú časť). Možnosť deliteľnosti právneho úkonu závisí od posúdenia, ktoré časti právneho úkonu sú zasiahnuté neplatnosťou a či právny úkon môže bez takýchto častí obstáť. V každom prípade by malo zostať v platnosti tzv. jadro právneho úkonu (zmluvy). Vo všeobecnosti platí, že ak sú neplatnosťou postihnuté podstatné náležitosti právneho úkonu, aplikácia ustanovenia § 41 Občianskeho zákonníka je vylúčená. Podstatné náležitosti zmluvy o pôžičke sú však nasledovné: a) určenie zmluvných strán (veriteľ a dlžník), b) prenechanie druhovo určenej veci, ktorá je predmetom zmluvy, c) dočasnosť zmluvného vzťahu a d) povinnosť vrátiť veci rovnakého druhu. V zmysle ustanovenia § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka: „Pri peňažnej pôžičke možno dohodnúť úroky.“ Vzhľadom na to, že pôžička môže byť aj bezúročná, a teda zmluvné strany majú len možnosť dohodnúť si úroky, nie povinnosť, Zmluva o pôžičke ako taká je podľa nášho názoru platná, aj v prípade, že by z akéhokoľvek dôvodu nebola platná dohoda o výške úrokov. V súvislosti s oddeliteľnosťou právnych úkonov odkázal na: a) rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR: „Ak je neplatné dojednanie o výške úrokov obsiahnuté v zmluve o pôžičke, z povahy právneho úkonu a ani z jeho obsahu nevyplýva, že by túto časť nebolo možné oddeliť od ostatného obsahu zmluvy.“ b) rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Cdo 26/2011. V tomto konaní dokonca veritelia namietali, že za neplatnú by mala byť vyhlásená len tá časť dohody o výške úrokov, ktorá presahuje rámec dobrých mravov. O otázke platnosti zmluvy o pôžičke ako takej sa dokonca vôbec nepolemizovalo. Žalobca si predmetné úroky voči Žalovaným neuplatňoval a ani neuplatňuje v tomto konaní. Žalobca od Žalovaných žiada len o úhradu istiny, a to napriek skutočnosti, že svojimi finančnými prostriedkami nemôže už takmer 4,5 roka disponovať, a teda prichádza aj o prípadný výnos z týchto finančných prostriedkov.

5. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní okrem iného uviedol, že do úvahy prichádza len čiastočná neplatnosť zmluvy len v časti úrokov, žalobca je zároveň presvedčený, že žalovaní konali pohnútkou pôžičku nevrátiť, nakoľko za obdobie 4 rokov neuhradili ani jedno euro a neprejavili ani snahu, ale

odvážili sa namietat platnosť tejto zmluvy a vyhnúť sa tak svojim povinnostiam, čím by spôsobili negatívne dôsledky na strane žalobcu ako chránenej osoby vo vysokom veku. Nemožno súhlasiť ani s tým, že by žalovaní uzatvárali zmluvu v tiesni, túto skutočnosť nepreukázali, práve naopak žalovaný 1/ osobne potvrdil, že predmetná pôžička bola pre nich výhodná a zároveň potvrdil, že žalobca zaplatenie úroku nežiadal. Uvedené sa nachádza v zápisnici z trestného konania. Žalobca v rámci mimosúdnych rozhovorov prejavil ochotu o uzavretie mimosúdnej dohody, avšak k tejto neprišlo (nižšia suma istiny, dlhšia splatnosť). Nie je pravdou, že dom v N. by sa bez kúrenia nepredal, nakoľko sa bežne predávajú domy bez okien a strechy, avšak za nižšiu cenu ako pri kompletne postavenom dome, takže ak aj chceli predať žalovaní dom v N. s vyšším ziskom, nemožno to z právneho hľadiska vnímať ako tieseň žalovaných, žalovaní neuviedli v čase podpisu zmluvy ani pred jej podpisom žalobcovi to, že by mali exekúcie, prípadne že by dom v ktorom žijú, bol na dražbe. Ak by v danom čase mal žalobca túto vedomosť, s najväčšou pravdepodobnosťou by k pôžičke nedošlo, a tieseň ako to nazval žalobca, ktorú uvádzali žalovaní, bola vnímaná nie v právnom zmysle, ako sa snažia žalovaní prezentovať, ale v tom zmysle, že potrebujú pomôcť finančne a po dlhšej úvahe žalobca im pomoc poskytol. Poukázal na koncentračnú zásadu, keď počas trestného aj počas tohto konania žalovaní nepredložili žiadny dôkaz o tom, že v čase uzavretia zmluvy o pôžičke prebiehala dražba domu, kde žijú dodnes, čo znamená samo o sebe, že to neznamená tieseň, keď tam bývajú. Účelovo, ak by aj v danom čase prebiehala dražba, toto žalobcovi zamĺčali, takže nepreukázali, že by žalobca mal vedomosť o ich tiesni z právneho hľadiska, ktorá by mala význam pre platnosť zmluvy, a zároveň ani nepreukázali, že by reálne v nejakej tiesni boli. Preukázali dobromyseľnosť žalobcu aj platnosť zmluvy o pôžičke minimálne v rozsahu istiny. Úmyslom žalobcu pri poskytnutí pôžičky bolo žalovaným pomôcť, rozhodne za tým nebol žiadny majetkový prospech, pôžičku by žalobca poskytol i bezúročne, pristúpil však na zmluvu, ktorú navrhli žalovaní, zároveň vzhľadom na jeho dobromyseľnosť, žalobca od žalovaných žiadal vždy len sumu 4.000,- eur a to aj bez úroku z omeškania, ktorý by mu v zmysle zákona patril, s touto sumou nakladajú žalovaní už od roku 2017 a doposiaľ neprejavili žiadnu ochotu svoj dlh splatiť, čo i len čiastočne. Právny poriadok neposkytuje ochranu v takejto veci žalovaným, práve naopak, právny poriadok chráni ľudí ako je žalobca, teda vo vyššom veku, ktorí v dobrej viere chcú pomôcť, avšak v konečnom dôsledku sú oklamaní. Právny úkon žalobcu sa neprieči dobrým mravom, žalovaný si určil splatenie v zápisnici z trestného konania do februára 2021 s tým, že žalobca s týmto súhlasil.

6. Právny zástupca žalovaných na pojednávaní okrem iného uviedol, že pôžička ako taká, je charakterizovaná odplatosťou alebo bezodplatosťou, musí byť odplatná alebo bezodplatná a preto zo samotnej povahy tohto úkonu je vylúčené uplatnenie § 41 Obč. zákonníka, a vysloviť neplatnosť len jej odplatosťou. Na túto okolnosť myslí aj § 41, keďže uplatnenie takejto situácie vylučuje. Išlo o požičanie peňazí na 9 dní s 50% úrokom. Ak aj žalobca sám tvrdí, že on tento nežiadal, to nič nemení na tom, že naplnil § 41 Obč. zákonníka a takýto úrok si dal sľúbiť. Po prepočte úrok predstavuje úrok 2.000% p.a. V čase pôžičky žalovaným hrozilo vystaňovanie domu kde bývajú, nie je na nich písaný, sú v exekúcii, prebehla dražba na tento dom. Predajom domu v N., kde mali opraviť kúrenie, bez ktorého by ho nepredali, sa snažili zabezpečiť finančné prostriedky na uhradenie svojich dlhov, uvedené vyplýva z verejne dostupného LV. Poprel skutkové tvrdenia žalobcu, že bolo niečo dopisované do zmluvy, prečo by to dopisovali, nemá to logiku, je to v neprospech žalovaných. PZ žalobcu dopĺňala skutkové tvrdenia o údajnom predĺžení splatnosti, je to neprijateľné, toto tvrdenie poprel, nikdy nedošlo k uzavretiu takejto zmluvy. Žalovaní vnímajú záväzok v aktuálnej podobe ako naturálny záväzok, sú si ho vedomí, a chcú ho uhradiť, avšak podľa práva ho nemožno súdne priznať. Aj z tohto dôvodu nežiadajú trovy priznať. Žalobca sám uviedol, že žalovaní žiadali o pôžičku z dôvodu tiesne, žalobca to takto vnímal. Konštrukciu PZ žalobcu o údajnej právnej tiesni, na ktorej druhej strane je skutková tieseň, nemožno prijať, keďže tieseň je skutkový stav. Ide o zmluvu podľa § 39a Obč. zákonníka a bezdôvodné obohatenie podľa § 455 ods. 1 a premlčanie v 2 ročnej subjektívnej lehote.

7. Súd vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi predloženými stranami: predžalobná výzva č.l. 2, zmluva o pôžičke zo dňa 06.12.2017 č.l. 3, uznesenie OR PZ v Trnave zo dňa 29.05.2020 zo dňa 29.05.2020 č.l. 5, zápisnica o trestnom oznámení zo dňa 05.05.2020 č.l. 8, odstúpenie zo dňa 06.05.2020 č.l. 25 a výsluchom žalobcu. Súd nevykonal dokazovanie výsluchom svedkyne a žalovaných, keď strany na nich netrvali.

8. Žalobca na pojednávaní uviedol, že žalovaná 2/ chodila s manželkou do kostola, prosila ho, aby jej požičali. V dobrej vôli požičal, poslednú vetu musela dopísať žalovaná 2/. Keď zmluvu robil, už bol bezdomovec, hovorili mu, že je podvodník. Zmluvu podpísal až u notára. Na otázku, či žalovaní hovorili

na čo chcú požičať, žalobca uviedol, že sú v tiesni, že majú v N. dom, potrebujú dorobiť ústredné kúrenie, že ho potrebujú predať, bol sa tam osobne pozrieť, bolo to tak. Žalobca sa dozvedel, že sú žalovaní podvodníci a majú exekúcie až po podpise zmluvy. Peniaze boli na dom v Bučanoch, žalovaní mali zabezpečené bývanie na Saleziánskej X v H.. Dlužníci bývajú na tej istej adrese, ako v čase podpisu zmluvy o pôžičke. Zmluvu o pôžičke spisovala dcéra O.. R. Č.V., utekala hore s jeho občianskym preukazom, že poznačí dátum narodenia a iniciály, po tomto má pocit, že ho mohli podviesť, pôjde si na políciu vybaviť nový občiansky preukaz. Po odovzdaní peňazí ho uisťovali, že peniaze vrátia, už to boli dva-tri roky. Pred vyšetrovatelkou na polícii uviedli, že peniaze do februára 2021 vrátia.

9. Podľa § 39a Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon urobený fyzickou osobou nepodnikateľom, pri ktorom niekto zneužije tieseň, neskúsenosť, rozumovú vyspelosť, rozrušenie, dôverčivosť, ľahkomyselnosť, finančnú závislosť alebo neschopnosť plniť záväzky druhej strany a dá sa sebe alebo inému sľúbiť alebo poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere.

10. Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

11. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

12. Podľa § 40a Občianskeho zákonníka ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589 a § 701 ods. 1, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

13. Podľa § 41 Občianskeho zákonníka ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

14. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

15. Podľa § 101 ods. 1 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

16. Podľa § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

17. Podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

18. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

19. Podľa 194 ods. 1 CSP otázku, o ktorej má právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci ako orgán podľa § 193, môže súd posúdiť sám, nemôže však o nej rozhodnúť.

20. Pokiaľ ide o právne posúdenie žalobou uplatneného nároku, bolo potrebné vychádzať z toho, že strany pri uzavretí zmluvy o pôžičke vystupovali ako fyzické osoby - nepodnikatelia, nikto netvrdil, že žalobca by sa pravidelne venoval činnosti pripomínajúcej predmet podnikania (činnosti), akým je poskytovanie úverov. Preto súd pri právnom posúdení uvedenej zmluvy vychádzal z ustanovení Občianskeho zákonníka.

21. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobca ako veriteľ a žalovaní ako dlžníci dňa 06.12.2017 uzavreli zmluvu o pôžičke, v ktorej sa uvádza, že veriteľ požičal dňa 06.12.2017 žalovanému 1/ a žalovanej 2/ sumu 6 000,- eur. Dlžník sa zaväzuje veriteľovi, že uvedenú sumu vráti do 15.12.2017.

22. Z uznesenia OR PZ v Trnave zo dňa 29.05.2020 zo dňa 29.05.2020 vyplýva, že žalovaný 1/ v trestnom konaní okrem iného uviedol, že v roku 2017 sa dostali do finančnej tiesne, lebo „vlastnil“ dom v N. a potreboval na ňom doriešiť nejaké veci ako električka, kúpa nových radiátorov a pod, lebo dom bol pred kúpou vykradnutý a on ho plánoval kúpiť aj v tomto stave. Investoval do neho ešte skôr, ako ho mal uvedený na liste vlastníctva...Investície do domu boli oveľa väčšie ako plánovali...Nespomína si, na akom termíne sa dohodli, ale je pravdou, že mu dlh nesplatil ani sčasti, lebo musel „investovať“ inde...Potom musel previesť nejaké peniaze známemu 45.000,- €, ktorému dlžil...zároveň chcel splácať úver, ktorý si za neho vzal známy...a tak sa s majiteľom dohodli, že on dom sčasti opraví, následne sa dom predá so ziskom...ho oklamal a nič mu nedal, preto nemohol vrátiť...svojmu záväzku O. splatiť dlh sa nevyhýba, do konca februára roku 2021 mu dlh isto zaplatí, aj s úrokom, aj keď mu dva týždne dozadu hovoril, že by mu stačilo aj pôvodne požičaných 4.000 €. Vyšetrovateľ PZ skonštatoval, že ako dôvod odmietnutia trestného oznámenia, že ide o spor medzi občanmi z dôvodu nedostatočnej miery opatrnosti chrániť si svoje práva, žalobca s manželkou boli starobní dôchodci.

23. Medzi stranami nebolo sporné, že žalovaným bola poskytnutá zo strany žalovaného suma 4 000,- eur.

24. Sporným zostalo, či došlo k platnému uzatvoreniu zmluvy o pôžičke, a či sú žalovaní z tohto titulu povinní vrátiť žalobcovi žalovanú sumu.

25. Text zmluvy o pôžičke (percentuálne vyjadrenie úroku, splatnosť) nemožno posudzovať izolovane, ale vo svetle konkrétnych okolností daného prípadu. Okolnosti ako vypracovanie textu zmluvy stranou žalovaných, návrh žalovaných, že vrátia viac, hoci nepreukázali, že to žiadal práve žalobca, ktorý zmluvu nevypracoval, návrh žalovaných, že vyššiu sumu vrátia do desiatich dní, výslovné uvedenie žalovaných žalobcovi, že sú v tiesni, majú vplyv na posúdenie celkového právneho vzťahu.

26. Súd je názoru, že na danú vec nemožno nazerať strohým a formalistickým konštatovaním, že úrok má v danej veci predstavovať v percentuálnom vyjadrení konkrétnu výšku (presne 50%, či 2000%), ako to žiada strana žalovaných, a súd nemôže rezignovať na posúdenie všetkých okolností uzavretia napadnutej zmluvy. Pri posúdení primeranosti dojednanej výšky úrokov pri peňažnej pôžičke treba prihliadnúť na celkové okolnosti úkonu, jeho pohnútky a účel, ktorý sledoval, ako aj porovnať dojednaný úrok s úrokovou mierou obvyklou z praxe peňažných ústavov (Najvyšší súd SR, sp. zn. 1 Cdo 58/2005).

27. Súd má za to, že žalovaní sa v zmysle § 3 ods. 1 OZ nemôžu účinne dovolávať neplatnosti podľa § 39a OZ, ktorú sami spôsobili. Nebolo sporné, že zmluvu vyhotovila strana žalovaných (analogická aplikácia § 40a druhej vety OZ).

28. Ustanovenie o úzere je ustanovením účinným od 1. júna 2014. Subjektom ochrany podľa tohto ustanovenia je fyzická osoba nepodnikateľ. Ustanovenie § 39a OZ bolo do právneho poriadku zavedené na ochranu slabšej strany, teda toho, kto si požičiava, pričom zákonodarca nepočítal so situáciou, že „slabšia strana“ môže byť aj na strane veriteľa, od ktorého môžu byť peniaze pod rôznymi zámienkami vylákané a osoby, ktoré si požičiavajú, nemajú v úmysle pôžičku už pri jej vzniku vrátiť a môžu zámerne alebo špekulatívne docieľiť napr. neplatnosť právneho, či skrátenie premičacej doby. Komentár k uvedenému ustanoveniu zmieňuje iba, že naplnenie objektívnej stránky nemusí spôsobiť zmluvná strana (veriteľ), ale prípadne aj iná osoba, ktorá koná v mene a na účet takejto tretej osoby (spravidla obchodný zástupca).

29. Súdny už judikovali, že napr. ľahkomyselnosť dlžníka je kvalifikačným kritériom úžery, ktoré je spôsobilé privodiť nadvládu veriteľa nad dlžníkom (napr. Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 3/2011), no súdu nie sú doposiaľ známe rozhodnutia pri kvalifikačných kritériách prípadného zneužitia veriteľa.

30. Objektívnou stránkou tejto skutkovej podstaty je plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere. Chápanie pojmu hrubý nepomer pri porovnaní plnení nie je vymedzený žiadnym právnym predpisom, ale bude formovaný výlučne judikatúrou. Hrubý nepomer v prípade zmlúv o poskytnutí spotrebiteľského úveru alebo pôžičky súdy spravidla chápu v nadväznosti na výšku najvyššej prípustnej výšky odplaty podľa pravidiel uvedených v § 1 ods. 1 až 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. ku dňu uzavretia zmlúv, ktorých predmetom je poskytnutie peňažných prostriedkov (§ 1a ods. 4 nariadenia). Tieto závery sú prijímané napriek tomu, že § 1a nariadenia vlády a najvyššia výška odplaty v spotrebiteľskej zmluve sa vzťahujú k § 53 ods. 6 OZ, ktoré takúto výšku odplaty zakazuje (pôjde teda o rozpor so zákonom), nie k § 39a OZ.

31. Subjektívnou stránkou konania tejto osoby sú tieseň, neskúsenosť, rozumová vyspelosť, rozrušenie, dôverčivosť, ľahkomyselnosť, finančná závislosť alebo neschopnosť plniť záväzky. Jednotlivé zložky subjektívnej stránky konania môžu byť splnené kumulatívne, alternatívne alebo v ľubovoľných kombináciách. Ich splnenie je povinný preukázať poškodený - teda osoba, ktorá ich splnenie tvrdí, v danom prípade strana žalovaných.

32. Na subjektívnu stránku úžery musí nadväzovať objektívna stránka, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Na ich posúdenie a odôvodnenie nepostačuje konštatovanie o neekvivalentnosti odplaty (Števec M. a kol. Občiansky zákonník I. Komentár 2. vydanie, 2019, Beck online), ako to žiadajú žalovaní. pozri: rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 30 Cdo 1180/2010 a sp. zn. 30 Cdo 4665/2009).

33. Krajský súd v Trnave v rozhodnutí sp. zn. 25Co/110/2016 uviedol: Ako dostatočné odôvodnenie kumulatívnych objektívnych a subjektívnych podmienok vzniku úžery v zmysle § 39a Občianskeho zákonníka pritom rozhodne nepostačuje strohá konštatácia, že úver bol poskytnutý vo výške 1.500,- Eur a spotrebiteľ sa zaviazal vrátiť ho výške 3.669,54 Eur. V hypotéze danej právnej normy sa ani nenachádza formulácia „v tiesni a za zjavne veľmi nevýhodných podmienok“, použitá prvoinštančným súdom, ktorá skôr korešponduje s ust. § 49 Občianskeho zákonníka; § 39a Občianskeho zákonníka používa formálne i obsahovo diametrálne odlišné slovné spojenie „zneužije tieseň“.

34. Krajský súd v Banskej Bystrici v rozhodnutí sp. zn. 15Co/450/2016 uviedol: V § 39a Občianskeho zákonníka sú upravené kumulatívne subjektívne a objektívne podmienky úžery. Subjektívne podmienky úžery sú charakterizované pri neplatnosti právneho úkonu urobeného fyzickou osobou nepodnikateľom, zneužitím tiesne, neskúsenosti, rozumovej vyspelosti, rozrušenia, dôverčivosti, ľahkomyselnosti, finančnej závislosti alebo neschopnosti plniť záväzky druhej strany. Na subjektívne podmienky úžery kumulatívne nadväzujú objektívne podmienky, ktoré spočívajú v prisľúbení sebe alebo inému poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere. Tieto podmienky musia byť splnené súčasne.

35. Žalovaní tvrdili, že boli v tiesni. Tieseň predstavuje mimoriadne ťaživú situáciu poškodeného (alebo inej osoby, ktorej tieseň pociťuje poškodený ako tieseň vlastnú), vyvolaná je určitou, hoci aj prechodnou naliehavou potrebou, ktorej uspokojenie nie je v možnostiach poškodeného (napr. splatnosť dlhu, záujem na získaní bytu na vyriešenie ťaživej rodinnej situácie a pod.). Výklad pojmu tieseň v zmysle tohto ustanovenia bude potrebné vykladať aj v súlade s predošlou judikatúrou v zmysle § 49 - nemusí však ísť o hospodársku tieseň.

36. Pod pojmom „tieseň“ však nie je možné rozumieť menej priaznivé majetkové pomery, pričom tiesňou môže byť stav aj pri relatívne dobrom stave majetku, avšak v prípade aj dočasného naliehavého peňažného nedostatku. Dôvodom je spravidla hrozba ujmy, ktorá je podľa jeho rozumného uváženia väčšieho rozsahu ako strata, ktorú môže utrpieť. Na skutočnosť, či ide o tieseň, nemá vplyv, či bola zavinená alebo nezavinená konajúcim alebo treťou osobou. Pojem tieseň je pritom v tejto skutkovej podstate použitá v inej súvislosti ako v § 49 OZ. Tiesňou podľa názoru súdu nie je, ak niekto o sebe tvrdí, že je v tiesni, ak vlastní nehnuteľnosť, túto potrebuje zhodnotiť, plánuje ju kúpiť, hoci má kde bývať, nehospodári či neinvestuje podľa svojich predstáv.

37. O civilno-právnu úžeru pôjde, pokiaľ bude tieseň nielen pri uzavretí zmluvy existovať, ale bude druhou stranou aj zneužitá. Pokiaľ pôjde o prípad uzavretia zmluvy „v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok“, pôjde o situáciu predpokladanú hypotézou § 49 OZ <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mjzgy2f6nbqfzygc4t6m5zgczrngq4q>>, v dôsledku ktorej bude možné od zmluvy odstúpiť. Nepôjde však o prípad absolútnej neplatnosti právneho úkonu z dôvodu úžery. (Števček M. a kol. Občiansky zákonník I. Komentár 2. vydanie, 2019, Beck online).

38. Súd konštatuje, že žalovaní od zmluvy podľa § 49 OZ neodstúpili, z okolností, ktoré vyšli v konaní najavo vyplýva, že úmysel žalobcu smeroval k pomoci žalovným pôžičkou, nie k zneužitiu tiesne, čo vyplýva aj z toho, že si sumu prevyšujúcu istiny nikdy nežiadal a ani neuplatnil. Naopak zo skutkových okolností je možné vyvodiť záver o tom, že žalovaní svojím konaním mohli sledovať cieľ vyvolania účinkov neplatnosti zmluvy podľa § 39a OZ, ktorého aplikácie sa domáhajú od prvého úkonu, ktorý im patril, ako aj s tým spojený cieľ skoršieho uplynutia premlčacej doby, čomu súd nemôže poskytnúť ochranu. Ako už súd uviedol vyššie, v konaní totiž nebolo sporné, že po ochote žalobcu požičať finančné prostriedky, zmluvu vypracovala práve strana žalovaných, pričom nebolo preukázané, že žalobca mal v čase uzavretia zmluvy alebo neskôr úmysel obohatiť sa o na úkor žalovaných.

39. Súd teda konštatuje, že nebolo preukázané, že tieseň bola žalobcom zneužitá a tak v danom prípade nie je naplnená podmienka kumulatívneho naplnenia subjektívnej a objektívnej stránky úžery.

40. Ak žalovaní tvrdia, že boli v tiesni, mali možnosť od zmluvy odstúpiť podľa § 49 OZ, čo však nevyužili, a súd uzatvára, že nejde o prípad absolútnej neplatnosti právneho úkonu z dôvodu úžery podľa § 39a OZ, ktorého aplikácie sa žalobcovia domáhajú.

41. Žalovaní netvrdili, že bola zneužitá ich dôverčivosť, uvedené možno konštatovať skôr vo vzťahu k žalobcovi, ani ľahkomyseľnosť, finančná závislosť, nepreukázali neschopnosť plniť záväzky. Žalovaní napokon existenciu tiesne okrem jej tvrdenia (vrátane jej tvrdenia žalobcovi) v tomto konaní nepreukázali. Nie je úlohou súdu vykonávať dokazovanie verejne dostupným listom vlastníctva, za účelom preukázania, či hrozilo vystaňovanie domu, kde bývajú, či je vedený na ich meno, či sú v exekúcii, či prebehla dražba, či mali dlhy (dikcia § 185 ods. 2 CSP „môže“).

42. Neschopnosť plniť záväzky druhej strany vychádza skôr z povinnosti dodávateľa v spotrebiteľských vzťahoch skúmať bonitu a platobnú schopnosť spotrebiteľa. Predmetný znak bol zamýšľaný v súvislosti s pôžičkami poskytovanými nebankovými subjektmi. Pod toto ustanovenie je možné zaradiť aj vzťahy medzi dvoma fyzickými osobami, no tieto osoby nebudú mať možnosť preskúmať bonitu druhej strany. Komentár v tejto súvislosti poukazuje aj na možnosť, že dodávateľ bude priamo spotrebiteľom uvedený do omylu - v takomto prípade by mal súd aplikovať § 3 a námietke nedostatočnej bonity nepriznať právne dôsledky.

43. Splnenie všetkých uvedených znakov musí byť skúmané ku dňu vykonania napádaného právneho úkonu, nie je možné priznať následky z nich súvisiace, ktoré vyplynú účastníkom počas trvania zmluvy, skutočnosť, že žalobca nežiadal zaplatenie vyššej sumy po uzavretí zmluvy, vypovedá aj o jeho úmysle ku dňu uzavretia zmluvy.

44. Súd vo svetle konkrétnych okolností prípadu nezistil dôvod neplatnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 06.12.2017 ako takej, nanajvýš by mohlo ísť o neplatnosť čiastočnú v zmysle § 41 OZ v rozsahu plnenia presahujúceho priznanú sumu, toto posúdenie je však z hľadiska predmetu sporu irelevantné, keď táto suma nie je predmetom konania.

45. Zmluva o pôžičke zo dňa 06.12.2017 minimálne v časti požičanej istiny nie je neplatným právom a tak sa súd jej prípadnými dôsledkami, ako je vydanie bezdôvodného obohatenia, námietka premlčania, námietka námietky premlčania uplatnená vo vyjadrení k odpore (č.l. 42) nezaoberal, keď žaloba bola podaná v trojročnej všeobecnej premlčacej lehote. K jednotnej premlčacej lehote v občianskoprávných vzťahoch smeruje aj legislatívny zámer nového Občianskeho zákonníka.

46. Na základe vyššie uvedených skutočností súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku I. rozsudku a to tak, že zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 4.000,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

47. Súd dodáva, že právny úkon musí byť urobený predovšetkým určite a zrozumiteľne. Neurčitý prejav je teda zrozumiteľný, ale jeho obsah nie je určitý. Právny úkon je neurčitý, ak sa konajúcemu nepodarilo jednoznačným spôsobom stanoviť obsah vôle, pričom neurčitosť tohto obsahu nemožno odstrániť a preklenúť ani za použitia výkladových pravidiel. Zrozumiteľnosť potom vyjadruje kvalitu spôsobu (formy) prejavu vôle; právny úkon je nezrozumiteľný, ak konajúci po jazykovej stránke nedosiahol v dôsledku chybného slovného či iného sprostredkovania jasné vyjadrenie vôle a objektívne nemožno ani výkladom právneho úkonu zistiť, čo chcel účastník právneho úkonu prejavíť (Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občiansky zákoník I. § 1-459. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 314) a prípadnú neurčitosť, ktorú by aj tak zavinila strana žalovaných, sa podarilo preklenúť.

48. Súd konštatuje, že vykonaným dokazovaním sa stranám podarilo stanoviť obsah vôle: na strane žalobcu požičať aj požadovať vrátenie sumy 4 000,- eur. Na strane žalovaných na základe okolností danej veci zostáva otáznym účel, či skutočne na ten, ktorý ako dôvod mali uviesť žalobcovi (tvrdená "tíeseň" týkajúca sa domu) alebo na taký, ktorý sa mal žalobca dozvedieť neskôr po uzatvorení zmluvy (že žalovaní majú byť podvodníci), otáznym je v danom prípade aj deklarovaný úmysel vrátiť požičané finančné prostriedky, ktorého preukazovanie však nie je predmetom tohto konania a vo všeobecnosti býva predmetom iných, nie občianskoprávných konaní (§ 194 ods. 1 CSP). Predmetom tohto konania bolo však skúmanie úmyslu žalobcu zneužiť tíeseň žalovaných, ktorú sa nepodarilo preukázať.

49. Ústavný súd zdôrazňuje, že v súkromnoprávnej sfére je vždy potrebné posudzovať určitosť právneho úkonu vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam daného prípadu, pričom pre interpretáciu obsahu záväzkového vzťahu je rozhodujúca skutočná vôľa oboch zmluvných strán v čase uzavretia zmluvy (Na ÚS ČR z 28. 2. 2013, sp. zn. III. ÚS 3900/12).

50. Ďalším základným princípom výkladu zmlúv je prioritou výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy, pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, a nie zásadou. Nie je teda ústavne konformná a v rozpore s princípmi právneho štátu vyplývajúcim z čl. 1 ústavy je taká prax, keď všeobecné súdy preferujú celkom opačnú tézu uprednostňujúcu výklad vedúci k neplatnosti zmluvy pred výkladom neplatnosť zmluvy nezakladajúcim. (I. ÚS 242/07, podobne I. ÚS 640/2014).

51. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, keď žalobca bol v konaní v celom rozsahu úspešný, čo v konečnom dôsledku znamená nárok žalobcu voči žalovanému na náhradu účelne vynaložených trov celého konania v rozsahu 100% trov konania, o čom súd rozhodol vo výroku II. rozsudku. Neboli pritom tvrdené a súd ani sám nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP), pre ktoré by žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovaným nemal priznať spoločne a nerozdielne tak ako plnenie vo veci samej, keď obaja žalovaní boli rovnakými spoludlžníkmi zmluvy o pôžičke. O výške náhrady trov konania žalobcu bude rozhodnuté v zmysle § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Trnava /§ 365 ods. 1 CSP/.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania, a to ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis, spisová značka konania /§ 127 ods. 1 a 2 CSP/ uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) /§ 363 CSP/.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci /§ 365 ods. 1 CSP/.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na výkon exekúcie podľa osobitného zákona (zák. č. 233/1995 Z.z.).